

SOCIAAL WERK SIGNALEERT

*Handvatten voor de sociaal werker voor het
begeleiden van LHBTI+ jongeren*

Auteurs: Adriana Hoekstra & Zehra Candan

*Eindopdracht Bachelor Social Work
Academie voor Sociale Studies
Hanzehogeschool, Groningen*

SOCIAAL WERK SIGNALEERT

Handvatten voor de sociaal werker voor het begeleiden van LHBTI+ jongeren.

**Namen auteurs & Studentnummers: Adriana Hoekstra 364977 & Zehra Candan
343791**

Opleiding: Bachelor Social Work – deeltijd & voltijd

Onderdeel: Eindopdracht Advies – SSDB20EO

Opdrachtgever: Stichting Welzijnsorganisatie Compas - Jongerenwerk

Begeleider opdrachtgever: Ineke van Loo

Begeleidend docent: Jeroen Boekhoven

Aantal woorden inhoudelijke deel: 3889

Datum: 11-01-2022

Bron afbeelding voorkant: (The Box, z.d.)

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksverslag 'Sociaal Werk Signaleert', opgesteld door Adriana Hoekstra en Zehra Candan, vierdejaars studenten van de studie Social Work aan de Hanzehogeschool te Groningen. In september 2021 zijn wij van start gegaan met ons onderzoek om uiteindelijk een product te ontwikkelen voor Stichting Welzijnsorganisatie Compaen te Veendam (Compaen). De afgelopen vijf maanden hebben wij gedreven en enthousiast gewerkt aan ons afstudeeronderzoek bij Compaen.

Wij hebben aan de hand van dit onderzoek een product ontwikkeld voor Compaen. We hebben veel geleerd van het onderzoek, al was het soms een flinke uitdaging. Er is veel informatie te vinden over het onderwerp wat ervoor zorgde dat wij het overzicht soms dreigden kwijt te raken. Echter hebben wij wel geleerd om juiste keuzes te maken.

Dit onderzoek heeft ons ook geleerd om door te zetten. Wij hebben tijdens het onderzoek dieptepunten gehad, maar zijn er elke keer positief uitgekomen. Dit heeft er uiteindelijk voor gezorgd dat we het onderzoek en product hebben kunnen neerzetten voor Compaen.

Bij deze willen wij graag de coördinator van het jongerenwerk Ineke van Loo en de jongerenwerkers van Stichting Welzijnsorganisatie Compaen bedanken voor hun inzet en enthousiasme. Daarnaast willen wij onze docent Jeroen Boekhoven ook bedanken voor zijn onmisbare begeleiding tijdens het onderzoek.

Managementsamenvatting

“Adri, jij kan het beste deze LHBTI+ jongere begeleiden, jij bent tenslotte lesbisch!” “Ik noem hem gewoon hij hoor, hij is tenslotte een jongen, wat verwarrend!” “Gaat hij zich laten ombouwen?” “Er is weleens onenigheid op de groep, komt dat omdat hij transgender is?”

Bovenstaande uitspraken komen rechtstreeks uit de werkervaring van een van de auteurs van dit rapport en ze lijken niet overeen te komen met de beroepswaarden van sociaal werkers.

In artikel 4 van de Beroepscode voor Sociaal Werkers staat juist beschreven dat de sociaal werker ten opzichte van iedereen een gelijke bereidheid heeft tot het aangaan van een professionele relatie. ‘Gelijke bereidheid’ betekent dat de sociaal werker geen onderscheid maakt op grond van ras, etniciteit, nationaliteit, seksuele geaardheid, (chronische) ziekte, levensovertuiging, maatschappelijke /morele discussiethema’s of politieke voorkeur. ‘Gelijke bereidheid’ betekent ook dat iedereen gelijke kansen behoort te krijgen in het aangaan van contact met een sociaal werker. De sociaal werker zet zich in om laagdrempeligheid van de dienstverlening te bevorderen (*Beroepscode, 2018*).

De uitspraken zijn voor ons bijzonder, want uit overige werkervaringen blijkt dat sociaal werkers juist voor deze baan hebben gekozen, omdat ze graag anderen ondersteunen en verder helpen. Waar komen deze uitspraken, die allesbehalve ondersteunend en begripvol zijn, dan vandaan?

Uit onderzoek van het Kennisplatform Integratie en Samenleving (KIS) (*Emmen et al, 2014*), blijkt, dat hulpverleners inderdaad moeite hebben met het begeleiden van LHBTI+ jongeren. Daar zijn meerdere redenen voor. Er is weinig aandacht voor het onderwerp geweest tijdens de studie, een duidelijk kader en visie vanuit de organisatie ontbreken (of deze zijn niet duidelijk), en ze hebben moeite hun twijfels voor te leggen aan collega’s. Sociaal werkers voelen zich als gevolg hiervan niet bekwaam en dat kan resulteren in een negatieve houding van professionals ten opzichte van LHBTI+ jongeren, zelfs als die houding niet expliciet aanwezig is vanwege bijvoorbeeld religieuze overtuigingen.

In dezelfde publicatie van KIS wordt onderzoek aangehaald waaruit blijkt dat 8 op de 10 professionals graag meer zouden leren over LHBTI+ thema’s: hoe ze deze bespreekbaar kunnen maken en hoe ze de eigen tolerantie ten aanzien van deze groep kunnen vergroten (*Emmen et al, 2014*). We hebben hier dus te maken met een groep sociaal werkers die een negatieve houding heeft ontwikkeld ten aanzien van LHBT-jongeren, waarbij vanuit een gevoel van handelingsonbekwaamheid, beroepswaarden zoals inclusiviteit in het geding komen. Tegelijkertijd willen ze wel graag leren hoe ze beter met LHBTI+ jongeren om kunnen gaan.

Ons onderzoek/rapport gaat verder in op die behoefte.

Allereerst gaan we door middel van literatuuronderzoek bekijken wat maakt dat een sociaal werker zich onbekwaam voelt. Daarna nemen we interviews af met jongerenwerkers van Stichting Welzijnsorganisatie Compaen (Compaen), de organisatie waar wij onderzoek doen, en onderzoeken we hoe bekwaam zij zich voelen en wat zij missen om zich bekwaam te voelen. De vragen die wij stellen zijn gebaseerd op uitkomsten van het onderzoek van KIS zoals eerder is beschreven. Voor de punten die ontbreken, wordt een ontwerp bedacht.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting.....	4
Inhoudsopgave	5
1. Beschrijving van de LHBTI+ poster.....	6
1.1 Het product	6
1.2 Voor wie.....	6
1.3 Inzetbaarheid	6
1.4 Kansen en ontwikkeling	6
2. Aanleiding en doelstelling	6
2.1 Contextomschrijving.....	6
Jongerenwerk	7
2.2.2 Meso-niveau.....	8
2.2.3 Micro-niveau.....	8
2.3 Doelstelling.....	8
3. Onderbouwing aanpak en inhoud	9
3.1 Betrokkenen.....	9
3.2 Interviews jongerenwerkers Compaen	9
3.3 Regenboogsymposium	9
3.4 Gesprek met coördinator en voorlichter COC Drenthe/ Groningen.....	10
3.5 Literatuuronderzoek	10
3.6 Ideeën formuleren.....	11
Ontwikkeling prototype	12
4. Aanbevelingen.....	13
Aanbeveling 1: Voeg de LHBTI+ poster toe aan de inwerkmap	13
Aanbeveling 2: Organiseer periodiek een thema-avond.....	13
Aanbeveling 3: Nodig een voorlichter van het COC uit.....	13
Aanbeveling 4: Aandachtsfunctionaris diversiteit	13
Bibliografie	15
Bijlagen	16
Bijlage 1 Literatuuronderzoek	16
Bijlage 2 Resultaten interviews	18
Bijlage 3 Bijwonen van een meidenavond bij de Compaen	25
Bijlage 4 Gesprek voorlichter en coördinator COC S. de Goeij	27
Bijlage 5 Regenboogsymposium.....	28
Bijlage 6 Toolkit NASW	29
Bijlage 7 Eerste evaluatiemoment met opdrachtgever	30
Bijlage 8 Tweede evaluatiemoment met de opdrachtgever	31

1. Beschrijving van de LHBTI+ poster

In hoofdstuk 1 wordt het product beschreven die is ontwikkeld voor Stichting Welzijnsorganisatie Compaen (Compaen), waar onderzoek is gedaan. Daarnaast wordt de doelgroep van het ontwikkelde product beschreven, hoe het product kan worden ingezet en de kansen en ontwikkelingen van het product.

1.1 Het product

Het jongerenwerk van Compaen ondersteunt jongeren met verschillende hulpvragen. Uit het onderzoek is gebleken dat de jongerenwerkers van Compaen behoefte hebben aan handvatten om LHBTI+ jongeren beter te kunnen begeleiden. Om hier aan te voldoen is er een LHBTI+ poster ontwikkeld. Deze poster is tot stand gekomen door middel van de ontwerpeisen, die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen en is aangepast na feedback van de opdrachtgever Ineke van Loo (zie bijlage 6.7). Op de poster staan de paraplu-term LHBTI+, verschillende hulporganisaties, feiten en cijfers beschreven, agenda met gedenkdagen en de Progress Pride vlag.

De LHBTI+ poster dient als voorlichtingsinstrument om beter geïnformeerd in gesprek te gaan met LHBTI+ jongeren en hun specifieke problematiek en hulpvraag. Zo wordt indirect bijgedragen aan het sociaal functioneren, sociale veiligheid en kansengelijkheid van de LHBTI+ jongeren. De feiten en cijfers die op de poster staan beschreven dragen bij aan de bewustwording van de kwetsbaarheid van deze doelgroep.

De poster geeft de jongerenwerkers informatie zodat zij meer kennis krijgen over de LHBTI+ doelgroep. Hierdoor kunnen zij beter aansluiten bij de behoefte van deze jongeren.

Doordat de poster algemene informatie geeft, zou het ook gebruikt kunnen worden door jongerenwerkers van andere organisaties, die bekwaam willen worden als het gaat om het ondersteunen van LHBTI+ jongeren.

1.2 Voor wie

Het product is bedoelt als aanrijking voor de jongerenwerkers van Compaen.

1.3 Inzetbaarheid

De bedoeling is om de poster een keer per jaar tijdens vergaderingen te agenderen, zodat in ieder geval jaarlijks aandacht besteed wordt aan de LHBTI+ doelgroep. Daarnaast is het ook de bedoeling om de poster op een zichtbare plek op te hangen, zodat hij beschikbaar is voor de jongerenwerkers.

1.4 Kansen en ontwikkeling

De jongerenwerkers gaven aan dat zij behoefte hebben aan handvatten. Door gebruik te maken van de poster kunnen de jongerenwerkers hun kennis verbreden en krijgen de jongeren beter op hen afgestemde hulp. De LHBTI+ poster biedt jongerenwerkers kansen om meer informatie te krijgen met betrekking tot LHBTI+ jongeren, zodat zij zich meer bewust worden van de doelgroep en daardoor dichterbij de doelgroep kunnen staan.

2. Aanleiding en doelstelling

In dit hoofdstuk wordt de organisatie beschreven waarvoor het product is ontwikkeld. Hierna volgt de aanleiding van het onderzoek aan de hand van veldoriëntatie en literatuur. Het hoofdstuk eindigt met een beschrijving van de doelstelling van het advies.

2.1 Contextomschrijving

Stichting Welzijnsorganisatie Compaen (Compaen) is een maatschappelijke organisatie in Veendam, die zich inzet om de eigen kracht van de inwoners van de gemeente Veendam te versterken. Compaen heeft als missie het bevorderen van welzijn in de meest brede zin van het woord van de personen die wonen of verblijven in de gemeente Veendam (Stichting Welzijnsorganisatie Compaen, z.d.). Compaen is een onderdeel van Tinten Welzijnsgroep en

werkt voor verschillende doelgroepen, zowel jong als oud, in samenwerking met vrijwilligers en organisaties om te verbinden, ondersteunen en te organiseren.

Als onderzoekers zijn wij nieuwsgierig naar de kennis van jongerenwerkers rondom het thema LHBTI+, aangezien wij zelf in de praktijk hebben ervaren dat er niet altijd voldoende aandacht vanuit sociaal werkers is voor deze doelgroep.

Jongerenwerk

Een onderdeel van Compaen is het jongerenwerk, dit ondersteunt jongeren tot en met 23 jaar. De afdeling bestaat uit een coördinator, drie jongerenwerkers en een aantal stagiaires. De coördinator heeft een organisatorische functie, zij draagt onder andere zorg voor de financiën en het beleid. De jongerenwerkers verlenen hulp aan jongeren in Veendam en omstreken. Dit doen ze soms door 1-op-1 begeleiding, maar ze werken ook in groepsverband. Jongeren die 1-op-1 begeleiding nodig hebben, worden aangemeld door bijvoorbeeld scholen of andere maatschappelijke organisaties. De jongeren worden gekoppeld aan een jongerenwerker of stagiaire, die vervolgens aan de slag gaat met hun hulpvraag. De jongerenwerkers organiseren ook groepsactiviteiten waaraan de jongeren mee kunnen doen. Bijvoorbeeld LAN-party's, sportactiviteiten, huiswerkbegeleiding en thema-avonden. De jongerenwerkers helpen de jongeren met het participeren in de samenleving door samen aan de slag te gaan met de verschillende hulpvragen en ze creëren kansen en doelen voor de jongeren. Dit doen de jongerenwerkers vaak in samenwerking met scholen, gemeentes, politie, ouders en collega hulpverleners.

2.2 Situatietanalyse

2.2.1 Macro-niveau

Hulpverlening is nauwelijks afgestemd op LHBTI+ jongeren. Sociaal werkers ervaren een handelingsverlegenheid en brengen de seksuele oriëntatie of genderidentiteit vaak niet ter sprake. Dit komt onder andere doordat gender en seksuele diversiteit het beeld doorkruisen van heteronormativiteit en gendervanzelfsprekendheden (*Repáraz & Ardjosemito-Jethoe, 2020*).

Hierdoor krijgen kwetsbare LHBTI+ jongeren vaak onvoldoende ondersteuning en dat conflicteert met artikel 4 van de Beroepscode voor Sociaal Werkers. Artikel 4 zegt namelijk dat sociaal werkers ten opzichte van iedereen gelijke bereidheid moeten tonen (*Beroepscode, 2018*). De sociaal werkers missen echter specifieke kennis om de LHBTI+ doelgroep goed te kunnen begeleiden. Hierdoor bereiken zij niet alle jongeren die hulp nodig hebben.

De voornaamste redenen voor de handelingsverlegenheid onder sociaal werkers die tijdens het onderzoek van KIS genoemd wordt, zijn (*Taouanza & Felten, 2018*):

- het onderwerp LHBTI+ komt onvoldoende aan bod tijdens de opleiding;
- er mist een duidelijk kader en visie vanuit de organisatie;
- hulpverleners hebben moeite hun twijfels voor te leggen aan collega's.

Veel sociaal werkers voelen zich onbekwaam binnen de hulpverlening als het gaat om LHBTI+ jongeren. De combinatie van het onbekend zijn met de specifieke moeilijkheden van deze jongeren – de professionals verwachten vaak niet dat het LHBTI+ zijn problemen oplevert – en handelingsverlegenheid, zorgt ervoor dat het bespreken van LHBTI+ onderwerpen voor de meeste professionals niet vanzelfsprekend is (*Emmen & Addink, 2014*). Doordat de sociaal werkers onvoldoende bekwaam zijn en niet bekend met de specifieke moeilijkheden, komen de jongeren niet tot hun recht. Dit is in strijd met artikel 1 van de beroepscode, dat gaat over het 'tot zijn recht komen' van het kind, de jongere of de volwassene, zodat die zich kan ontplooien naar eigen aard, behoeften en opvattingen (*Beroepscode, 2018*). In dit geval wordt de ontplooiing van de LHBTI+ jongeren niet bevorderd omdat de jongerenwerker hen niet herkent als zodanig.

Sociaal werkers denken vaak dat er geen verschil is tussen LHBTI+ jongeren en heteroseksuele jongeren. Dit ervoor zorgt dat de problemen van LHBTI+ jongeren onzichtbaar blijven.

Zo kunnen de LHBTI+ jongeren niet de hulp krijgen die zij nodig hebben. Artikel 2 van de beroepscode zegt hierover dat sociaal werkers de eigen kracht van burger/client moeten versterken (*Beroepscode, 2018*). Wanneer sociaal werkers geen aandacht hebben voor de problemen van LHBTI+ jongeren, gaat dit tegen de beroepscode in.

2.2.2 Meso-niveau

Uit veldoriëntatie komt naar voren dat jongerenwerkers van Compaen vaak niet weten hoe zij om moeten gaan met LHBTI+ jongeren. Ze geven aan dat zij niet altijd voldoende kennis hebben om LHBTI+ jongeren goed op weg te helpen. Dit geldt vooral bij jongeren die het onderwerp van gender en seksuele diversiteit niet bespreekbaar durven te maken. Het begeleiden van deze doelgroep ervaren de jongerenwerkers als lastig, omdat ze niet weten hoe ze het onderwerp bespreekbaar kunnen maken. Het gevolg hiervan is dat jongeren die nog in de kast zitten, in de kast blijven. De jongerenwerkers hebben tijdens hun studie geen les gekregen over het onderwerp LHBTI+. Hierdoor ontbreekt er kennis als het gaat om specifieke vragen betreffende de LHBTI+ doelgroep. De meeste jongerenwerkers hebben het idee dat er geen verschil is tussen heteroseksuele en LHBTI+ jongeren. Daarnaast weten zij niet waar alle letters van de paraplu-term LHBTI+ voor staan. Ook wordt aangegeven dat zij op hun tenen lopen en niet goed weten hoe zij LHBTI+ jongeren moeten benaderen.

De jongerenwerkers binnen Compaen vinden het een actueel, interessant en vooral belangrijk onderwerp om meer kennis over op te doen.

2.2.3 Micro-niveau

Sociaal werkers ervaren de gevoelens van LHBTI-jongeren niet als buitengewoon en zijn zich vaak niet bewust dat de problemen die LHBTI-jongeren ervaren ernstige gevolgen kunnen hebben zoals bijvoorbeeld stressklachten. Ilan Meyer, psychiatrische epidemioloog, auteur, professor en senior wetenschapper op het gebied van openbaar beleid en seksuele geaardheid, gebruikt hiervoor het minderheidsstressmodel. LHBTI's ervaren ten opzichte van heteroseksuelen volgens Meyer een specifieke vorm van stress: minderheidsstress (*LHBT-monitor, 2018*). Volgens het minderheidsstressmodel wordt deze stress veroorzaakt door: stigma, vooroordelen en discriminatie (*Noor, S., 2016*). Het minderheidsstressmodel houdt in dat iemand zichzelf bekijkt vanuit een minderheidsidentiteit. Dit kan de psychische gezondheid de betreffende persoon negatief beïnvloeden en extra stress opleveren.

Door deze minderheidsstress ervaren LHBTI+ jongeren soms suïcidale gedachten. Uit onderzoek blijkt dat LHBTI+ jongeren 4,5 keer vaker suïcidepogingen doen als niet-LHBTI+ jongeren. Ook psychische problemen, een negatief zelfbeeld, traumatische ervaringen, geen toekomstperspectief, sociaal isolement, een onveilige schoolomgeving en eerdere suïcidaliteit verhogen het risico op suïcidaliteit (*Movisie, 2021*).

Het is voor LHBTI+ jongeren van cruciaal belang dat zij de juiste hulpverlening krijgen, omdat het een erg kwetsbare doelgroep is. Deze doelgroep zit, net als alle jongeren, middenin hun identiteitsontwikkeling. Echter komen er bij deze doelgroep een aantal extra uitdagingen bij kijken zoals geweld, pesten, buitensluiting en negatieve reacties (*Movisie, 2015*). De gevolgen hiervan zijn dat de LHBTI+ jongeren vaker in problemen raken op school, ze vaker zelfmoordpogingen doen, hun psychische gezondheid achteruitgaat en zij een grotere kans hebben op het gebruik van middelen. Zo blijkt uit onderzoek dat 50 procent van homo-, lesbische en bi-jongeren wel eens suïcidegedachten heeft gehad (*Movisie, 2012*).

2.3 Doelstelling

De doelstelling van het advies is om duidelijke handvatten te bieden aan de jongerenwerkers van Compaen, zodat zij beter kunnen aansluiten bij de LHBTI+ jongeren. De jongerenwerkers kunnen het ontwikkelde product toepassen in de beroepspraktijk en zo hun kennis vergroten. Hiermee wordt de kloof tussen de jongerenwerkers en de LHBTI+ jongeren verkleind.

3. Onderbouwing aanpak en inhoud

In dit hoofdstuk wordt informatie over de onderbouwing en aanpak voor het advies gegeven. Hierin worden de deelonderzoeken die zijn uitgevoerd beschreven. Ten slotte wordt beschreven hoe het prototype tot stand is gekomen en worden gemaakte keuzes onderbouwd.

3.1 Betrokkenen

Om een dieper begrip te krijgen voor de doelgroep van ons ontwerp hebben wij de betrokkenen in kaart gebracht en met hen gesproken. Dit hebben wij gedaan door het voeren van gesprekken met jongerenwerkers van Compaen en met medewerkers van de belangenorganisatie COC. COC Nederland komt op voor de belangen van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, trans- en interseksue personen (LHBTI's) (COC Nederland, 2021).

3.2 Interviews jongerenwerkers Compaen

LHBTI+ is een paraplueterm voor mensen die wat betreft seksuele oriëntatie, romantische voorkeur, gender, of sekse anders zijn dan hetero of cisgender (COC Nederland, 2021). Om deze reden hebben we tijdens het interview aan de jongerenwerkers gevraagd in hoeverre zij bekend zijn met de term. Meerdere jongerenwerkers gaven aan van enkele letters de beschrijving en kennis te weten. Zo werd verteld dat B, biseksueel betekent en de T, transgender. Toen we doorvroegen naar de betekenis achter de letters konden meerdere jongerenwerkers geen antwoord geven.

COC is een belangenorganisatie voor de LHBTI+ doelgroep en heeft een groot netwerk voor wat betreft de hulpverlening op dit vlak. Daarom hebben we ook aan de jongerenwerkers gevraagd of zij deze organisatie kennen. Minder dan de helft van de jongerenwerkers was bekend met het COC.

Als laatste hebben we gevraagd naar het onderscheid tussen jongeren die wel of niet bij de LHBTI+ groep horen. Hier waren de antwoorden over verdeeld, maar een aantal van de jongerenwerkers had niet het idee dat er een verschil was en dat de LHBTI+ jongeren kwetsbaarder zijn (zie bijlage 2).

Uit het interview is gebleken dat er behoefte is om meer kennis over bovenstaande punten te krijgen.

Op basis van de interviewresultaten hebben wij initiële ontwerpeisen opgesteld:

- *Als jongerenwerker wil ik inzicht krijgen in de paraplueterm LHBTI+, zodat ik beter kan aansluiten bij deze doelgroep.*
- *Als jongerenwerker wil ik mijn kennis vergroten over LHBTI + gerelateerde organisaties, zodat ik deze kan raadplegen wanneer ik vragen heb.*
- *Als jongerenwerker wil ik kennis hebben over de verschillen in problematiek tussen LHBTI+ jongeren en heteroseksuele jongeren, zodat ik hierop kan inspelen.*

3.3 Regenboogsymposium

Op 14 oktober 2021 vond het Regenboogsymposium plaats in Groningen. Dit symposium wordt georganiseerd door COC Groningen en Drenthe, Discriminatie Meldpunt Groningen en Vereniging van Groninger Gemeenten.

Tijdens het symposium gingen bestuurders en ambtenaren van gemeenten en provincie, vertegenwoordigers van het COC Groningen & Drenthe en van het Discriminatie Meldpunt Groningen, vertegenwoordigers van andere maatschappelijke organisaties en mensen uit de (LHBTI) doelgroep(en) in gesprek over actuele thema's en vraagstukken en deelden zij hun kennis op het gebied van LHBTI-emancipatie (VGG, 2021).

Wij hebben tijdens het symposium over dit onderzoek gesproken met bestuursleden van COC Groningen en Drenthe. We hebben onder meer gevraagd of zij ook ervaren dat in het

sociaal domein kennis ontbreekt over LHBTI+. Het COC gaf aan dat het bij hen bekend is dat kennis ontbreekt onder sociaal werkers met betrekking tot het signaleren en begeleiden van LHBTI+ jongeren. Dit heeft onder andere te maken dat organisaties uit het sociaal domein weinig kennis hebben van organisaties als COC. Om meer zichtbaarheid te krijgen en kennis te delen organiseert COC workshops en symposia.

Op basis van de gesprekken hebben we de volgende ontwerpeis toegevoegd:

- *De organisatie Compaen wil samenwerken met het COC, zodat we beter kunnen werken aan LHBTI+ emancipatie.*

3.4 Gesprek met coördinator en voorlichter COC Drenthe/ Groningen

We hebben voor ons onderzoek gesproken met S. de Goeij, zij werkt al jaren bij het COC en heeft ervaring met het geven van voorlichting op scholen, begeleiding van de vrijwilligers die jongeren ondersteunen op de groepen en zij is actief in contact met gemeenten over wat nodig is om LHBTI-jongeren te helpen. S. de Goeij vertelt het ons dat het belangrijk is voor de identiteitsontwikkeling om je niet alleen te voelen, het gevoel ergens bij te horen is erg belangrijk. Daarnaast zegt zij dat de puberteit een onzekere, spannende periode in iemands leven is waarin de jongere zich extra kwetsbaar voelt, je wilt niet anders zijn dan je omgeving. S. de Goeij vertelt verder dat het belangrijk is dat mensen die werken met deze jongeren weten, dat acceptatie en beleving van geaardheid ten grondslag kunnen liggen aan gevoelens van eenzaamheid, psychische problemen en bijvoorbeeld schoolverzuim. Religie en culturele achtergrond spelen ook een belangrijke rol (zie bijlage 4).

Het COC in Groningen en Drenthe organiseert activiteiten voor de LHBTI-jongerengroepen onder de naam 'The Box'. Het doel van deze bijeenkomsten is het minimaliseren van de eenzaamheid onder deze jongeren, ze het gevoel te geven dat ze erbij horen en een veilige plek te bieden waar ze terecht kunnen met vragen. Ook scholen, (welzijns-)organisaties en ouders zijn hier welkom om vragen te stellen (*The Box*, 2021).

Op basis van de gesprekken hebben we nog een ontwerpeis toegevoegd:

- *Als jongerenwerker wil ik kennis hebben over jongerengroep 'The Box', zodat ik andere jongeren hierover kan informeren.*

3.5 Literatuuronderzoek

Uit onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) en Movisie komt naar voren dat LHBTI+ jongeren meer problemen ervaren op het gebied van welbevinden, sociale relaties en leefstijl (*Sociaal Cultureel Planbureau*, 2021). Daarnaast wordt er gesteld dat jongerenwerkers niet altijd de LHBTI+ doelgroep opmerken of het onderwerp LHBTI+ bespreekbaar maken, ook als ze het vermoeden hebben dat dit wel speelt. Ook verwijzen ze bijna nooit door naar specifieke hulporganisaties (*Emmen, et al.*, 2021).

Ook blijkt dat sociaal werkers in de Verenigde Staten vinden dat er ruimte is voor verbetering in de behandeling van LHBT+ personen (*NASW*, 2018). De National Association of Social Work (NASW) heeft een toolkit ontwikkeld voor de sociaal werkers om meer duidelijkheid te creëren over de doelgroep. In de toolkit wordt bijvoorbeeld het begrip gender uitgelegd, wordt de parapluterm besproken en er staan tips in om een LHBTI+ persoon op een juiste manier aan te spreken (zie bijlage 5).

Op basis van het literatuuronderzoek hebben we de ontwerpeisen nader vormgegeven:

- *Als jongerenwerker wil ik meer kennis over LHBTI+ jongeren krijgen zodat wanneer ik vermoedens heb ik dat bespreekbaar kan maken.*

3.6 Ideeën formuleren

Eerste evaluatie met opdrachtgever

Tijdens de eerste evaluatie zijn de ontwerpeisen die uit de onderzoeks-loops kwamen met Ineke van Loo van Compaen gedeeld. Door middel van een brainstorm hebben we gekeken welk product passend zou zijn voor de jongerenwerkers van Compaen.

Uit de brainstormsessie kwam de wens naar voren om de zichtbaarheid van LHBTI+ jongeren onder de jongerenwerkers te vergroten. Zo blijkt dat er jongerenwerkers zijn die transgenderpersonen met hun oude naam aan blijven spreken. Voor transgenderpersonen kan het ontzettend kwetsend zijn om met de oude naam aangesproken te worden, omdat zij zich niet meer met deze naam identificeren.

De conclusie van de brainstormsessie was dat we aan de kennisbehoefte zouden kunnen tegemoetkomen door een “LHBTI+ poster” te maken. De doelen waren onder andere om jongerenwerkers meer inzicht en kennis te geven over de parapluterm LHBTI+, om de bekendheid met organisaties met betrekking tot LHBTI+ zorg te vergroten en om feiten over de kwetsbaarheid van deze doelgroep te geven. We spreken af dat we deze ideeën verder uit gaan werken en maken een afspraak om te evalueren.

Tweede evaluatie met opdrachtgever

Bij de eerste evaluatie hebben we de ontwerpeisen besproken met Ineke. Hieruit kwamen een aantal punten naar voren die wij hebben gebruikt voor het ontwikkelen van een product. Na de eerste evaluatie zijn wij aan de slag gegaan om een passend product te ontwikkelen.

Voor de tweede evaluatie hebben we het uiteindelijke product, de LHBTI+ poster, besproken met Ineke van Loo. Het product bestaat uit een handleiding en het product zelf. Tijdens de evaluatie hebben wij eerst uitgelegd wat we hebben ontwikkeld voor de jongerenwerkers. We hebben haar de LHBTI+ poster voorgelegd en uitgelegd dat er feiten en cijfers op staan afgebeeld, organisaties met betrekking tot LHBTI+ zorg, het genderkoek instrument en uitleg over de parapluterm LHBTI+ (zie bijlage 3).

Na het bekijken van de poster hebben we de handleiding besproken. We hebben haar uitgelegd dat de handleiding dient voor het gebruik van de poster. Zo staan er in de handleiding bijvoorbeeld de inzetbaarheid van de poster en de websites van de organisaties die LHBTI+ zorg verlenen.

Nadat we het product en de handleiding hebben besproken, heeft Ineke van Loo feedback gegeven. Ineke van Loo gaf aan dat zij het een bruikbare poster vond voor zowel Compaen als collega's van andere organisaties. Zij had echter wel een aantal opmerkingen over de poster.

Ineke vond, gekeken naar de ontwerpeisen, dat de genderkoek die staat afgebeeld weg kon worden gelaten. Zij gaf aan dat een poster op een oogopslag duidelijk moet zijn en dat de genderkoek uitleg nodig heeft.

Ook gaf Ineke aan dat de poster duidelijker wordt als de websites van de organisaties erbij staan vermeld. Zij zei dat de poster blijft hangen, maar een handleiding kwijt kan raken. Door de websites op de poster te vermelden weten de jongerenwerkers gelijk waar ze moeten zoeken. Dit maakt de poster ook weer duidelijker.

Aan het einde van de evaluatie hebben we afgesproken om de poster aan te passen en opnieuw af te drukken zodat Ineke het kan ophangen op kantoor.

Ineke gaf ook aan dat zij binnenkort een vergadering heeft met haar collega's. Ze vond het een goed idee om de poster ook te versturen en te delen tijdens de vergadering.

Ontwikkeling prototype

Door middel van de brainstormsessie met Ineke van Loo en het doorlopen van verschillende onderzoeks-loops kregen we inzicht in de vraag vanuit de jongerenwerker. Hieruit zijn ontwerpeisen gekomen die wij in samenwerking met de opdrachtgever hebben gebruikt om het tot stand brengen van het prototype van de LHBTI+ poster. We hebben het prototype tijdens twee momenten geëvalueerd met de opdrachtgever. Dit is terug te lezen in bijlage 7 en 8.

Na de eerste evaluatieronde hebben we onderzocht of de poster passend is om in te zetten bij Compaen. Hiervoor hebben we feedback gevraagd aan twee jongerenwerkers. Deze gaven als feedback dat zij het product bruikbaar vonden maar dat de uitwerking (de poster) onoverzichtelijk was. Naar aanleiding van deze feedback hebben we de poster kleiner gemaakt en de informatie duidelijker vormgegeven. Na de tweede evaluatieronde met de coördinator Ineke van Loo kwam er feedback over de inhoud van de poster. Het is namelijk de bedoeling dat de jeugdwerker in een oogopslag kan zien wat de inhoud van de poster is. Daarom is de inhoud van de poster aangepast. Vanwege Covid hebben we helaas het product niet kunnen presenteren aan de jongerenwerkers. Dit zal de coördinator Ineke van Loo gaan doen.

4. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk staan de aanbevelingen beschreven die ervoor kunnen zorgen dat de LHBTI+ poster doelmatig kan worden doorontwikkeld. Ook staan er aanbevelingen in die de jongerenwerkers kunnen inzetten om het onderwerp LHBTI+ met collega's onderling bespreekbaar te maken.

Aanbeveling 1: Voeg de LHBTI+ poster toe aan de inwerkmap

De LHBTI+ poster kan toegevoegd worden aan de inwerkmap van Compaen. De poster komt op die manier beschikbaar voor nieuwe jongerenwerkers en stagiaires. De bij Compaen startende jongerenwerkers en stagiaires kunnen zo alvast kennis opdoen, zodat zij de LHBTI+ jongeren met wie ze in aanraking komen beter op weg kunnen helpen. Daardoor kan de leemte in de opleiding van de sociaal werkers (er wordt vrijwel geen aandacht besteed aan de doelgroep LHBTI+) worden opgevuld met informatie over het onderwerp, waardoor ze beter voorbereid zijn op het werk.

Ook blijft de poster op deze manier actief gebruikt worden.

Aanbeveling 2: Organiseer periodiek een thema-avond

De jongerenwerkers van Compaen zouden een thema-avond kunnen organiseren over het onderwerp LHBTI+. Tijdens de thema-avond kunnen zij de poster inzetten en bespreken. Door inzichten, ervaringen en kennis te delen, kunnen de jongerenwerkers veel van elkaar leren.

Ons advies is om tijdens de thema-avond ook casussen te bespreken. De jongerenwerkers kunnen dan een casus uitpluizen en de opgedane kennis meenemen in het werkveld. Er kan gewerkt worden met bestaande casussen en ook met fictieve casussen.

Door bijvoorbeeld jaarlijks een thema-avond te organiseren, blijft het onderwerp LHBTI+ ook onderwerp van gesprek en dat zorgt voor minder handelingsverlegenheid tussen collega's.

Aanbeveling 3: Nodig een voorlichter van het COC uit

De jongerenwerkers kunnen ook een voorlichter van het COC uitnodigen. De voorlichters van het COC hebben veel kennis en informatie die zij kunnen delen met de jongerenwerkers. Ook zouden de jongerenwerkers dan bijvoorbeeld vragen die ze hebben, kunnen stellen over de hulpverlening aan LHBTI+ jongeren.

Het COC geeft ook voorlichting aan jongeren. De voorlichters gaan dan in gesprek over het onderwerp LHBTI. Hierbij komen onderwerpen als vooroordelen, stereotypes, discriminatie, seksualiteit, relaties en coming out aan bod (COCHN, 2022).

Ons advies aan de jongerenwerkers van Compaen is om ook een thema-avond te organiseren voor de LHBTI+ jongeren zelf. Zo kunnen de jongeren met elkaar in gesprek gaan en kunnen de jongerenwerkers hun kennis verbreden door deel te nemen aan de gesprekken. De jongerenwerkers kunnen veel leren van de jongeren doordat zij zo de perspectieven van de LHBTI+ jongeren meekrijgen.

Aanbeveling 4: Aandachtsfunctionaris diversiteit

Onze laatste aanbeveling is om een zogenaamde 'aandachtsfunctionaris' in te zetten. Een aandachtsfunctionaris moet iemand zijn die veel kennis heeft over het onderwerp LHBTI+. De jongerenwerkers kunnen bij de aandachtsfunctionaris terecht wanneer zij bijvoorbeeld signalen zien bij een jongere en niet goed weten hoe ze hiermee om kunnen gaan. De aandachtsfunctionaris kan hierbij dan ondersteunen.

Breder inzetten van de poster

De jongerenwerkers van Compaen zouden de LHBTI+ poster ook breder kunnen inzetten door bijvoorbeeld een thema-avond te organiseren met jongerenwerkers van andere organisaties. Ook kunnen zij de poster verspreiden naar andere partijen die net als Compaen onderdeel zijn van Tinten.

Bibliografie

- Beusekom, G. van, Collier, K., Bos, H.M.W., & Sandfort, T.G.M. (2014). *Een literatuurstudie naar de psychosociale uitkomsten van negatieve bejegening door leeftijdgenoten gerelateerd aan de seksuele oriëntatie of gender identiteit/expressie van jongeren*. In: Tijdschrift voor Seksuologie, 38 (2)
- Breedveld, N., Edelenbosch, R., Haverkamp, B. & Spijkers, A. (2020). *Thema: Een inclusieve gezondheidszorg voor LHBT'ers*. Geraadpleegd op 20 december, van <https://nvbioethiek.files.wordpress.com/2021/03/podium-20-4-een-inclusieve-gezondheidszorg-voor-lhbti-ers.pdf>
- Cavaria. (z.d.-a). *Genderkoek*. Geraadpleegd op 5 december 2021, van https://www.cavaria.be/sites/default/files/bijlagen/genderkoek_2017rv.pdf
- Clifford, A. (2018, maart). *Gender Identity & Expression Map*. Geraadpleegd op 2 december, van <https://prezi.com/embed/yvqu4hrcexig/>
- COC Nederland. (2020, 13 maart). *Over ons*. Geraadpleegd op 29 november 2021, van <https://www.coc.nl/over-ons>
- COCHN. (2022). *Voorlichting op school*. Geraadpleegd op 1 januari 2022, van <https://cocnhn.nl/voorlichting-2/>
- De Groot, N., Vijlbrief, A. & Emmen, M. (2018, juli). *Out on the streets*. Geraadpleegd op 18 oktober 2021, van [Out-on-the-streets-digitaal.pdf](#)
- Emmen, M. & Addink, A. (2014, november). *Jong & Anders*. Geraadpleegd op 27 november 2021, van [file:///C:/Users/zncan/Downloads/blg-418067%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/zncan/Downloads/blg-418067%20(2).pdf)
- Emmen, M., Felten, H., Addink, A., Bakker, P., Boote, M., & Keuzenkamp, S. (2021, december). *Jong en anders. Onderzoek naar de aandacht voor lesbische, homo, bi-jongeren, transgenderjongeren en jongeren met een intersekse conditie in de jeugdsector*. Geraadpleegd op 28 december, van <https://www.journalsi.org/articles/abstract/10.18352/jsi.454/>
- Felten, H. (2018, 26 juni). *Ik heb al een homo, neem jij deze over*. Kennisplatform Integratie & Samenleving. Geraadpleegd op 20 november 2021, van <https://www.kis.nl/artikel/ik-heb-al-een-homo-neem-jij-deze-over>
- GSA. (z.d.). *Sekse, gender en seksuele oriëntatie*. [Illustratie]. <https://www.gsanetwerk.nl/gender-en-seksuele-diversiteit/>
- Kuyper, L. (2015b). *Jongeren en seksuele oriëntatie. Ervaringen van en opvattingen over lesbische, homoseksuele, biseksuele en heteroseksuele jongeren*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Meijssen, L. & Timmerman, S. (2020). *Driedubbel kwetsbaar*. Geraadpleegd op 25 december, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2020-07/Driedubbel-kwetsbaar-LHBTI-dak-en-thuisloze-jongeren.pdf>
- Movisie. (2021). *Feiten en cijfers op een rij*. Geraadpleegd op 4 december 2021, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-03/Handreiking-LHBTI-Feiten-Cijfers-2021.pdf>
- Movisie. (2021, 1 maart). *Suïcidaliteit onder lhbtj jongeren*. Geraadpleegd op 25 december, van <https://www.movisie.nl/artikel/suicidaliteit-onder-lhbtj-jongeren>

- Movisie. (2021, 15 november). *LHBT-jongeren ondersteunen bij suïcidale gedachten*. Geraadpleegd op 22 oktober, van <https://www.movisie.nl/artikel/ondersteun-lhbt-jongeren-suicidale-gedachten>
- Noor, S. (2016, december). *Van kwetsbaarheid naar weerbaarheid tegen ervaren discriminatie en uitsluiting*. Geraadpleegd op 27 november 2021, van <https://www.kis.nl/publicatie/van-kwetsbaar-naar-weerbaar-tegen-ervaren-discriminatie-en-uitsluiting>
- Reparaz, L. R., & Ardjosemito-Jethoe, S. (2020). *Diversiteit in de samenleving (2e editie)*. Koninklijke van Gorcum.
- Rutgers. (2017). *Seksuele genderdiversiteit in beroepsopleidingen: waarom en hoe?*. Geraadpleegd op 25 december, van [seksuele_en_genderdiversiteit_in_beroepsopleidingen.pdf](https://www.monitorlerensignaleren.nl/seksuele_en_genderdiversiteit_in_beroepsopleidingen.pdf) (monitorlerensignaleren.nl)
- Sociaal en Cultureel Planbureau. (2018). *LHBT-monitor 2018*. Geraadpleegd op 1 december 2021, van [file:///C:/Users/zncan/Downloads/LHBT-monitor+2018%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/zncan/Downloads/LHBT-monitor+2018%20(2).pdf)
- Sociaal Cultureel Planbureau. (2021, december 20). *Welzijn LHB-jongeren blijft ondanks lichte verbetering achterop dat van heterojongeren*. Geraadpleegd op 1 december, van <https://www.scp.nl>. Opgehaald van <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2021/12/10/welzijn-lhb-jongeren-blijft-achter-op-dat-van-heterojongeren>
- Sociaal Werk Nederland. (2018). *Beroepscode voor de sociaal werker*. Geraadpleegd op 10 oktober 2021, van <https://www.sociaalwerknederland.nl/?file=15783&m=1521200969&action=file.download>
- Stichting Welzijnsorganisatie Compaen. (z.d.). *Visie en missie*. Geraadpleegd op 12 oktober 2021, van <https://www.compaenveendam.nl/over-ons/visie-en-missie/>
- Tazouanza, I. & Felten, H. (2018, juni). *Hulpverlening voor iedereen?*. https://www.kis.nl/sites/default/files/bestanden/hulpverlening_voor_iedereen_-_verkenkend_onderzoek.pdf
- The Box. (2019). *Over de box*. Geraadpleegd op 12 december, van <https://thebox.cocgd.nl/>
- The Box. (z.d.). [Afbeelding]. Geraadpleegd van <https://thebox.cocgd.nl/>
- Van Beusekom, G., Collier, K., Bos, H. & Sandfort, T. (2014). *Een literatuurstudie naar de psychosociale uitkomsten van negatieve bejegening door leeftijdsgenoten gerelateerd aan de seksuele oriëntatie of genderidentiteit/expressie van jongeren*. Geraadpleegd op 29 november 2021, van <https://www.tijdschriftvoorseksuologie.nl/media/k2/attachments/vanbeusekom-tvs38-2.pdf>
- Vereniging van Groninger Gemeenten VGG. (2021, 1 december). *Kijk terug: videoverslag regenboogsymposium*. Geraadpleegd op 17 oktober, van <https://www.groningergemeenten.nl/kijk-terug-videoverslag-regenboogsymposium/>

Bijlage 1 Literatuuronderzoek

Wij hebben literatuuronderzoek gedaan om het probleem waar wij onderzoek naar doen te verhelderen. Het literatuuronderzoek beschrijft het probleem waar sociaal werkers tegenaan lopen, maar ook de gevolgen voor de jongeren als zij onzichtbaar blijven binnen de hulpverlening en de hulp niet krijgen waar zij behoefte aan hebben.

Sociaal werkers

Sociaal werkers hebben binnen de hulpverlening niet altijd oog voor LHBTI+ jongeren. Dit komt doordat professionals cliënten soms geen vragen durven te stellen over seksualiteit, waardoor het onderwerp niet aan de orde komt en LHB-cliënten vaak onzichtbaar blijven bij de hulporganisatie.

Ook een negatieve houding van professionals ten opzichte van LHBT komt voor.

Hulpverleners die geen LHBT'ers willen helpen, komen daar meestal niet expliciet voor uit.

Ook worden de professionals soms geconfronteerd met negatieve uitlatingen van collega's over LHBT'ers. Van stereotypering, vooroordelen tot foute grappen (*Kennisplatform Integratie & Samenleving, 2018*). Ze reageren op een ongepaste wijze, maken zogenaamd grappig bedoelde opmerkingen of gaan niet serieus in op vragen of wensen van LHBT. Veel professionals zeggen dat ze openstaan voor iedereen, en dat ze geen onderscheid willen maken, onder het motto: iedereen is welkom bij ons. Maar door geen onderscheid te maken, geen oog te hebben voor verschillen, ga je voorbij aan de specifieke wensen, behoeften en vragen van homo- en biseksuelen en transgenders. Juist als je mensen gelijk wilt behandelen, moet je dat op verschillende manieren kunnen doen. Er dus zijn redenen om aandacht te besteden aan seksuele en genderdiversiteit. Enerzijds omdat het respectvol omgaan en sensitief zijn voor de vragen en behoeften van LHBT onderdeel zou moeten zijn van beroepscompetenties van de toekomstige professional (*Rutgers, 2017*)

De reden dat sociaal werkers handelingsverlegen zijn komt doordat het onderwerp LHBTI+ onvoldoende aan bod komt tijdens de studie. Daarnaast mist er vaak ook een duidelijke kader en visie vanuit de organisaties. Veel organisaties hebben geen specifieke interventie die gericht is op LHBTI+ jongeren (*Taouanza & Felten, 2018*). Ook ervaren sociaal werkers handelingsverlegenheid en hebben moeite om het onderwerp LHBTI+ bespreekbaar te maken met collega's. Dit komt doordat de hulpverleners kennis missen en niet weten hoe ze de hulpverlening met LHBTI+ jongeren moeten oppakken.

LHBTI+ jongeren

De sociaal werkers hebben niet altijd oog voor LHBTI+ jongeren. Ondertussen kampen de LHBTI+ jongeren met (ernstige) problemen op verschillende gebieden:

Psychische gezondheid

LHBTI+ jongeren ervaren minderheidsstress. De stress wordt veroorzaakt door het behoren bij een gestigmatiseerde minderheid in de maatschappij, waardoor bijvoorbeeld wetten niet aangepast zijn aan de minderheidsgroep en er negatieve opvattingen, vooroordelen en stereotypen over hen bestaan waarmee zij worden geconfronteerd (*LHBTI-monitor, 2018*). Minderheidsstress gaat ver boven normale stress en kan zelfs zorgen voor gezondheidsproblemen. Hierdoor is het belangrijk dat sociaal werkers genoeg handvatten en kennis hebben om hulp te verlenen aan LHBT+ jongeren.

Middelengebruik

Negatieve bejegening van LHBTI-jongeren door leeftijdsgenoten leidt tot een verminderde psychische gezondheid, meer schoolgerelateerde problemen en meer middelengebruik. (*Beusekom, et al. 2014; Collier, et al. 2013*). Uit onderzoek blijkt ook dat lesbische, homo- en

bi-leerlingen ruim twee keer zo vaak emotionele problemen, gedragsproblemen en problemen met hyperactiviteit hebben (Kuyper, 2015b).

Dakloos

Er zijn ook LHBTI+ jongeren die dakloos raken. De oorzaken hiervan zijn door afwijzing van familie, hun directe en/of geloofsgemeenschap. Escalatie kan ontstaan als zij hun LHBTI-identiteit willen onderzoeken of uiten, waardoor ze niet langer veilig thuis kunnen wonen. Dit kan ook gebeuren in een redelijk stabiele thuissituatie. Wanneer een jongere dak- of thuisloos raakt, komt deze vaak terecht in tijdelijke residentiële woonvoorzieningen, bij overnachtingsadressen bij kennissen of familie, op straat, of een combinatie van deze drie. Dat is een onrustig en onzeker bestaan waarin problemen als verslaving, geweld, misbruik, depressie en schulden de kop op kunnen steken of verergeren. Discriminatie, uitsluiting, misbruik en gebrek aan (zelf)acceptatie vanwege de seksuele oriëntatie of genderidentiteit, maken deze jongeren extra kwetsbaar (Meijsen & Timmerman, 2020).

Wanneer deze jongeren dakloos raken, kunnen er ernstige problemen ontstaan zoals hierboven beschreven. De LHBTI+ jongeren hebben hierdoor hulpverlening nodig die aansluit om de gevolgen te voorkomen.

Suïcidaliteit

Wanneer LHBTI+ jongeren minderheidsstress ervaren, kan dit ook uitlopen tot een depressie. LHBTI+ jongeren hebben meer kans op een depressie dan heteroseksuele jongeren en suïcide gedachten

Bijlage 2 Resultaten interviews

Als eerste hebben we door middel van semigestructureerde interviews, gesprekken gevoerd met de coördinator en zeven jongerenwerkers van Compaen.

De medewerkers zijn een op een geïnterviewd, zonder oordeel en met weinig sturing, zodat er zoveel mogelijk ideeën en kennis naar voren zouden komen.

Uit de interviews kwam naar voren dat de jongerenwerkers weet hebben van de regenboogvlag, dagen zoals paarse zaterdag, roze zondag en kunnen zij enkele letters beschrijven van de paraplu-term LHBTI+. Enkele jongerenwerkers geven ook aan dat zij zich geen houding weten te geven richting de doelgroep. Ze hebben het gevoel op hun tenen te moeten lopen omdat er weinig kennis is op dit gebied. Daarnaast zijn meerdere jongerenwerkers zich niet bewust van de kwetsbaarheid van LHBTI+ jongeren. Ze denken dat er geen verschil is tussen LHBTI+ en heteroseksuele jongeren.

Gesproken met	Jongerenwerker 1
Waarom deze persoon gesproken	Informatie verzamelen over de omgang en kennis van de jongerenwerker met betrekking tot LHBTIQA+ jongeren.
Belangrijke uitkomsten	• Er is tijdens de opleiding geen aandacht besteed aan de LHBTIQA+ doelgroep. • Het aantal jongeren die in de jongerensoos komt is tussen de 50 en 70 personen. • Op dit moment is er bekend dat er drie transgender personen en een paar lesbische meiden langskomen in de jongerensoos. Er is niks bekend over homoseksuele jongeren, geïnterviewde vermoedt dat dit misschien komt omdat mannen het moeilijk vinden om ervoor uit te komen. • Geïnterviewde is bekend met de belangenorganisatie van de LHBTIQA+ doelgroep, het COC. • Geïnterviewde deelt een casus over een transgenderpersoon en verteld dat er verschillend mee omgegaan wordt door collega's. Daarnaast is zij geïnteresseerd in het in contact komen met deze persoon omdat zij vernomen heeft van een specifieke hulpvraag • De geïnterviewde merkt op dat zij merkt aan de jongeren en aan de jongeren die LHBTIQA+ zijn dat deze elkaar in hun waarde laten. Ze zijn open en vriendelijk naar elkaar. • Geïnterviewde geeft aan dat vertrouwen belangrijk is om in contact

	te komen met de jongeren. Daarnaast is luisteren belangrijk, mensen zouden meer moeten luisteren i.p.v. praten. Samen kijken en naast iemand staan in alle situaties die je tegen kan komen. • De geïnterviewde denkt dat wanneer jongeren nog in de kast zitten zij weten terecht te kunnen bij de vertrouwenspersoon van school. Of eventueel bij een van de medewerkers bij de Compaen. • De geïnterviewde geeft aan dat inclusief communiceren kan bijdragen in de openheid van de LHBTIQA+ jongeren. Voorbeeld van hoe je bijvoorbeeld een transgenderpersoon benadert. • Als laatste staat de geïnterviewde open voor handvatten en zou graag hierin mee willen denken.
--	--

Gesproken met	Jongerenwerker 2
Waarom deze persoon gesproken	Informatie verzamelen over de omgang en kennis van de jongerenwerker met betrekking tot LHBTIQA+ jongeren.
Belangrijke uitkomsten	• Tijdens de opleiding is niet specifiek aandacht besteed aan de LHBTIQA+. Hooguit een thema tijdens een les geweest. • Geïnterviewde was bekend met de LHBTIQA+ doelgroep en bejegend deze met respect. Denkt dat omgevingsfactoren belangrijk kunnen zijn voor deze doelgroep. Anderzijds denkt de geïnterviewde niet dat de LHBTIQA+ doelgroep extra aandacht nodig heeft. Jongeren met en zonder de LHBTIQA+ problematiek zit volgens deze persoon geen verschil tussen, beide hebben te maken met strubbelingen. • Als er hulp nodig is met LHBTIQA+ problematiek is er volgens de geïnterviewde bij de Compaen een groot netwerk. Bijvoorbeeld Accare met kinderpsychologie of een op een gesprek. Wanneer er meer nodig is dan kan je externen inschakelen. Voor informatieve vragen kan men kijken op het internet. • Er word geen aandacht besteed tijdens thema avonden aan LHBTIQA+. Wel word er aandacht besteed op dagen als roze vrijdag.

	• Persoon behandelt iedereen gelijk en staat open voor iedereen.
--	--

Gesproken met	Jongerenwerker 3
Waarom deze persoon gesproken	Informatie verzamelen over de omgang en kennis van de jongerenwerker met betrekking tot LHBTIQA+ jongeren.
Belangrijke uitkomsten	• Tijdens de opleiding is er aandacht besteed aan diversiteit op de werkvloer. Niet per se gefocust op LHBTIQA+ (jongeren) • Het is een belangrijke doelgroep die aandacht nodig heeft volgens geïnterviewde • De geïnterviewde geeft aan wel in contact te zijn geweest met LHBTIQA+ jongeren maar meer in privé-leven. • Geïnterviewde stapt makkelijk af op jongeren, maar weet niet hoe je seksualiteit op een juiste manier bespreekbaar kunt maken • 'Iedereen gelijk behandelen en openstaan voor alle jongeren' • Geeft aan dat er een transgender persoon aanwezig in het jongeren-centrum. Sinds geïnterviewde dit weet is hij op zijn teentjes gaan lopen. Weet niet zo goed hoe hij hier mee om moet gaan. Staat er wel open voor, maar vind het lastig om het onderwerp bespreekbaar te maken • Is zich ervan bewust dat je voorzichtig moet omgaan met LHBTIQA+ jongeren • Volgens geïnterviewde zijn er binnen het jongerenwerk genoeg personen waarmee de jongeren een gesprek mee aan kunnen gaan • De geïnterviewde zegt dat ze gebruik maken van een issue kalender. De jongerenwerkers hebben het onderwerp LHBTIQA+ wel eens bespreekbaar gemaakt, maar gingen niet de diepgang in • Zou het wel handig vinden als er een hulpmiddel was om het onderwerp bespreekbaar te maken om de jongeren beter te kunnen helpen
	•

Gesproken met	Jongerenwerker 4
Waarom deze persoon gesproken	Informatie verzamelen over de omgang en kennis van de jongerenwerker met betrekking tot LHBTIQA+ jongeren.
Belangrijke uitkomsten	• Geïnterviewde geeft aan dat er op school wel les over is gegeven, maar volgens hem niet genoeg • De geïnterviewde is zich er bewust van dat de doelgroep gevoelig is en meer aandacht nodig heeft • Geïnterviewde zou het onderwerp wel bespreekbaar maken als de jongere het vermijdt. Aan de andere kant geeft geïnterviewde aan dat hij het zou laten gaan, omdat de jongere misschien ook nog niet zeker weet dat hij bijvoorbeeld homoseksueel is. Geïnterviewde geeft aan dat hij moeite heeft met een keuze maken om het wel of niet bespreekbaar te maken • Geïnterviewde merkt wel op dat oudere collega's het lastiger vinden om het onderwerp LHBTIQA+ bespreekbaar te maken, omdat hun volgens de geïnterviewde in een hele andere tijd zijn opgeleid tot sociaal werkers • Geïnterviewde geeft aan dat hij wel iedereen op dezelfde manier behandelt, maar LHBTIQA+ jongeren voorzichtig benaderd • De geïnterviewde geeft aan dat hij niet weet waar hij bijvoorbeeld een jongere naar toe zou kunnen verwijzen wanneer dit nodig is. Hij zegt dat hij hier eigenlijk niks over weet • Geïnterviewde merkt wel op dat oudere collega's het lastiger vinden om het onderwerp LHBTIQA+ bespreekbaar te maken, omdat hun volgens de geïnterviewde in een hele andere tijd zijn opgeleid tot sociaal werkers • De geïnterviewde zegt dat er diepgang mist binnen de begeleiding als het gaat om LHBTIQA+ jongeren

Gesproken met	Jongerenwerker 5
Waarom deze persoon gesproken	Informatie verzamelen over de omgang en kennis van de jongerenwerker met betrekking tot LHBTIQA+ jongeren.
Belangrijke uitkomsten	• Heeft tijdens de opleiding geen les gehad betreft de LHBTIQA+ doelgroep. Wel een klasgenoot gehad die destijds in de klas uit de kast kwam. Achteraf bleek deze persoon gepest te zijn en had geen steun van ouders in dit stuk. Iedereen in de klas heeft positief gereageerd op deze coming out. De geïnterviewde is zich bewust van de verdeeldheid over deze doelgroep. • In de kennissenkring van de geïnterviewde zitten mensen die bij de LHBTIQA+ doelgroep horen. Het valt geïnterviewde op dat deze mensen niet open zijn over strubbelingen waar zij in de maatschappij tegenaan lopen. Dit onderwerp komt wel eens tijdens gesprekken ter sprake, maar wanneer er de diepgang ingegaan wordt kappen de mensen deze meestal af. • Tijdens het werken bij de Compaen begeleid zij een jongere welke lesbisch en non- binair is. De ouders vinden dit moeilijk te accepteren, dit zorgt voor onrust bij de jongere. Wanneer er tijdens gesprekken onderwerpen besproken wordt betreft LHBTIQA+ vraagstukken waar geïnterviewde meer kennis over zou willen hebben maakt deze gebruik van het internet. • De geïnterviewde verteld geen informatie of cursus op het werk verkregen hebben betreft LHBTIQA+ doelgroep. Deze verteld open te staan voor cursussen en meer te willen weten over organisaties. Het COC was een onbekende organisatie voor betrokkene. • De geïnterviewde is van mening wanneer deze meer handvatten zou krijgen, minder twijfel zou hebben en met meer zelfvertrouwen de contacten aan zou gaan. • De geïnterviewde vindt het belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn. Er

	door de jeugdwerkers tijd gemaakt wordt voor de jongeren voor gesprekken waarin echt geluisterd wordt.
--	--

Gesproken met	Jongerenwerker 6
Waarom deze persoon gesproken	Informatie verzamelen over de omgang en kennis van de jongerenwerker met betrekking tot LHBTIQA+ jongeren.
Belangrijke uitkomsten	• Tijdens de opleiding weleens de termen LHBTIQA+ voorbij horen komen maar heeft er verder geen inhoudelijke lessen in gehad. • De eerste werkervaring heeft deze opgedaan bij de Compaen met een transgenderpersoon. Verteld hierover hoe mooi het is om te zien dat de andere jongeren positief reageren op deze persoon. De geïnterviewde merkt op dat er tegenwoordig verschillende aanspreekvormen zijn en dat dit wel wennen is. Een persoon die bijvoorbeeld die of diens genoemd wil worden, iemand op deze manier aanspreken voelt nog onnatuurlijk voor deze persoon. Staat er zeker voor open om rekening te houden met de aanspreekvormen van anderen. • Op de werkplek geen voorlichting of informatie gehad over de LHBTIQA+ doelgroep. • De geïnterviewde vermoed niet dat er verschil zit in problematiek tussen LHBTIQA+ jongeren en heteroseksuele jongeren. Vind het jammer dat mensen uit de kast moeten komen, het zou als normaal gezien moeten worden wanneer je LHBTIQA+ bent. Als je hetero bent kom je ook niet uit de kast. Is zich bewust dat dit te maken heeft met de hetero normatieve samenleving waarin we opgroeien. Wanneer ik vraag of deze bekend is met het COC geeft deze te kennen niet te weten welke organisatie dit is. • Wel houdt deze rekening met het vragen naar relaties in gesprekken en spreekt in de persoonsvorm in plaats van man en vrouw vormen.

	• Staat open voor verdieping over de LHBTIQA+ doelgroep en zou hierin ook wel mee willen denken.
--	--

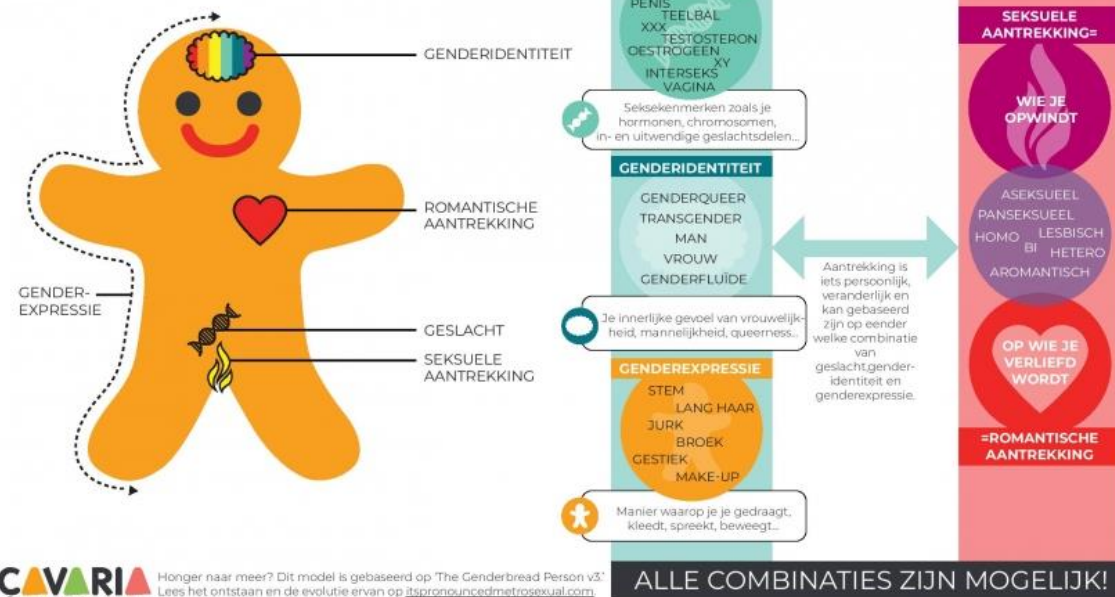
Gesproken met	Jongerenwerker 7
Waarom deze persoon gesproken	Informatie verzamelen over de omgang en kennis van de jongerenwerker met betrekking tot LHBTIQA+ jongeren.
Belangrijke uitkomsten	• Tijdens de opleiding van de geïnterviewde is er lesgegeven over seksuele voorkeur, problemen waar je tegenaan kunt lopen op het werkveld en privé. • Geïnterviewde zegt dat sociaal werkers van 10 jaar geleden anders in het werkveld staan dan wij. Er is steeds meer aandacht voor de doelgroep LHBTI+ • Binnen de organisatie wel een jongen aanwezig die in transitie zit. Geïnterviewde geeft aan dat zij veel van hem leren. Ook over het proces en zijn ontwikkeling • De geïnterviewde geeft aan dat LHBTI+ personen geaccepteerd worden binnen het jongerencentrum • Geïnterviewde verteld dat ze werken met een issue-kalender. Zo wordt er aandacht besteed aan bepaalde onderwerpen zoals seksualiteit • Geïnterviewde zegt dat er vanuit Compaen ook niet specifiek focus ligt op de doelgroep. Iedereen wordt gelijk behandeld en ze staan open voor alle jongeren • De geïnterviewde geeft aan wel veel te weten over de doelgroep, maar in beperkte zin. Zou niet weten hoe je iemand moet helpen die bijvoorbeeld begint met een transitie. Bij welke organisatie moet je bijvoorbeeld zijn en hoe begint het traject. Geïnterviewde geeft aan dat je wel informatie moet kunnen geven aan LHBTI+ - jongeren en moet kunnen doorverwijzen

Bijlage 3 Bijwonen van een meidenavond bij de Compaen

Voordat we naar de meidenavond gingen zijn wij op zoek gegaan naar een instrument die laagdrempelig zou kunnen zijn om in gesprek te gaan met de meiden over LHBTI+. Op de website van CAVARIA hebben we de genderkoek gevonden. Dit is een figuur waar genderidentiteit, romantische aantrekkling, geslacht, seksuele aantrekkling en genderexpressie op getekend staat. Hiermee kun je kijken waar je jezelf mee identificeert. Van tevoren hebben we deze zelf doorgenomen om te leren hoe hiermee te werken.

DE GENDERKOEK

Genderidentiteit, expressie, seksuele oriëntatie... het is meestal niet zo afgelijnd en vaak variabel. Het is niet binair. Niet of/of. Soms zelfs en/en. Een beetje dit, een beetje dat. Een hele koek kortom, en daarom de moeite waard om er je tanden eens in te zetten!

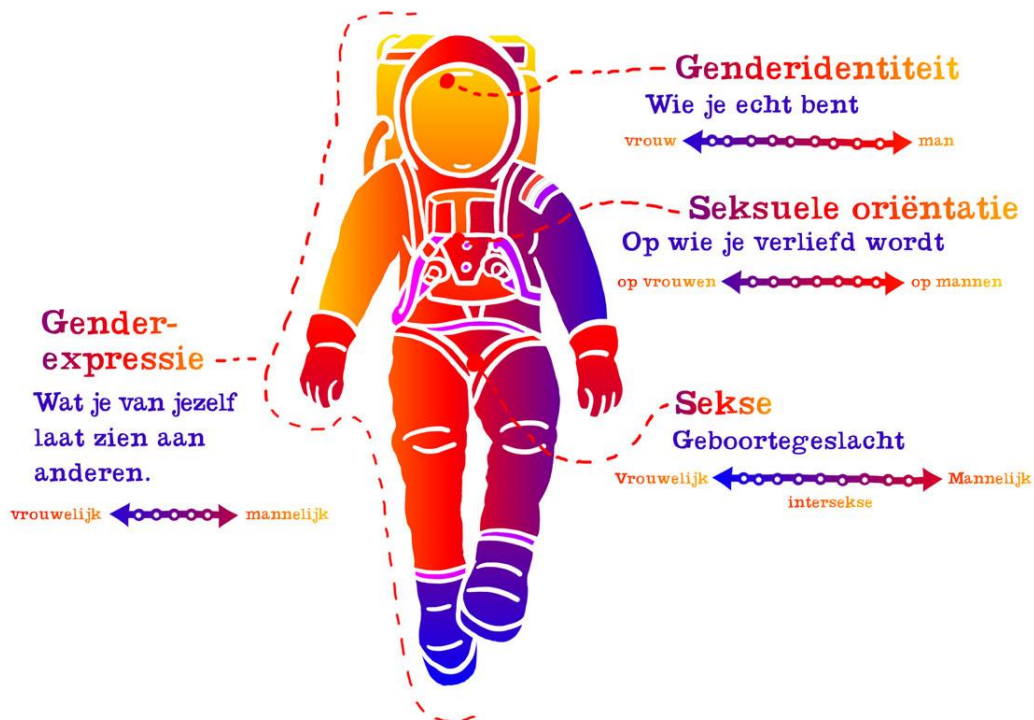

Als tweede hebben we ander een gelijkwaardig instrument meegenomen. Dit is de astronaut, deze laat een mix van gender zien en ziet er minder ingewikkeld uit.

ASTRONAUT

Gender is een mix van verschillende elementen.

Welke dat zijn, laat de astronaut zien.

Een mens is meer dan alleen maar een lichaam. De meeste mensen voelen en gedragen zich volgens de verwachtingen die horen bij hun geboortegeslacht, maar dat is niet altijd het geval. Vrijheid van geslacht geeft iedereen de ruimte om zichzelf te kunnen zijn.

Tijdens de avond hebben we de uitgeprinte genderkoeken en astronauten op tafel neergelegd. Op een gegeven moment waren er drie meiden aan tafel. Een van hen begon te vertellen dat ze in het verleden een stelletje waren en beide op dit moment een vriendje hebben. Het andere meisje verteld over haar zus. Deze draagt jongensklleding en heeft kort haar. Verder vertelt ze dat haar zus aangesproken wil worden met die en diens en zich het ene moment meisje voelt en het andere moment een jongen. We vragen aan haar of zij de genderkoek voor zich ziet en of het haar interessant lijkt om eens te kijken door middel van de genderkoek waarmee haar zus zich identificeert. Dit vindt zij goed. We gaan alle punten bij langs en ik merk dat het meisje inzichtelijker krijgt hoe haar zus zich identificeert. Ook neemt zij zichzelf hierin mee en vertelt Adriana ook over hoe zij haarzelf hierin herkent. De astronaut nemen we er ook nog even bij, alleen veel punten komen overeen met de genderkoek.

Als we de jeugdwerker vragen wat zij van deze twee instrumenten vindt geeft deze aan het meer geschikt te vinden voor een voorlichting voor een hele groep. Uiteindelijk word er besloten om dit instrument niet te verwerken omdat er een informatieve poster gemaakt. Dit instrument kan via de hulporganisaties die beschreven gaan worden gevonden worden.

Bijlage 4 Gesprek voorlichter en coördinator COC S. de Goeij

Naar aanleiding van de meerdere interviews die ik afgenomen heb bij de jeugdwerkers van de Compaaenen. Heb ik contact opgenomen met S. de Goeij om ervaringen uit te wisselen. S. de Goeij is coördinator en voorlichter bij COC Drenthe/Groningen. Ik vertel haar dat ik uit de gesprekken met de jeugdwerkers merk dat er veel gedacht wordt dat LHBTIQA+ jongeren niet een andere benadering nodig hebben als jongeren die niet bij deze doelgroep horen. Daarnaast worden er uitspraken gedaan als “er zijn toch wel veel labels nu” en “waarom iedereen in een hokje plaatsen”. Het lijkt alsof mensen er een beetje moe van worden. S. vertelt dit te herkennen. Zij geeft sinds 7 jaar colleges betreft seksuele diversiteit en genderdiversiteit. Dit doet zij onder andere op de Hanze, NHL, de RUG, bij de IND en organisaties binnen het sociaal domein. Tijdens een van haar colleges werd er de vraag gesteld of al die labels niet overbodig zijn. Daarop reageerde een lesbische vrouw door te vertellen over haar pubertijd waar zij in de kast zat en niet wist waarmee zij zich zou kunnen identificeren. Zij vertelt in die periode veel steun gehad te hebben aan de labels om zich te identificeren. Ze voelde zich minder eenzaam en meer veilig met de labels. Nu zij ouder is en erachter gekomen wie zij is, maakt zij ook verder geen gebruik van de labels.

S. verteld dat er vaak gedacht wordt door professionals uit verschillende disciplines dat LHBTIQA+ jongeren wel in contact komen wanneer zij daaraantoe zijn. In de werkelijkheid is dit niet het geval. De LHBTIQA+ jongeren ervaren angst om hun gevoelens te delen met anderen. S. geeft mij handvatten om verder in gesprek te gaan met de jeugdhulpverleners. Zij vertelt over dat zij tijdens een college vaak begint met een methode. Daarin geeft zij hulpverleners een ballon en verteld hen de ogen dicht te doen en dat zij op een gegeven moment een ballon zal doorprikken. Uiteindelijk blijven de ballonnen heel en vraagt zij hoe de mensen dit hebben ervaren. Zij vertellen wat zij op dat moment gevoeld hebben. De mensen vertelden zich alleen en eenzaam gevoelt te hebben en daarnaast angstig en op hun hoede geweest te zijn. Hiermee wil S. de vertaalslag maken om zich in te leven in de LHBTIQA+ jongeren. In de praktijk raken mensen in gesprek over wat zij hebben ervaren en beginnen meer te begrijpen wat maakt dat LHBTIQA+ jongeren niet uit zichzelf naar hen toe zullen komen. Tijdens casusbesprekingen wordt dan ook vaak gerefereerd naar dit moment om dit mee te nemen in een beoordeling of keuze op handelen.

Het COC in Groningen en Drenthe heeft speciale jongerengroepen genaamd ‘The Box’. Doel van deze bijeenkomsten zijn de eenzaamheid onder deze jongeren te minimaliseren, gevoel van erbij horen te geven, een veilige plek waar ze terecht kunnen met vragen. Ook scholen, (welzijns-)organisaties en ouders zijn welkom om vragen te stellen.

Jongeren die bij The Box terecht komen vinden minder steun in de thuissituatie, hebben veelal ervaringen met pesten, voelen zich eenzaam en zoeken naar (h)erkenning. Ze willen gehoord worden, ze willen hun ervaringen delen en zoeken naar gelijkgestemden, soms gewoon ter uitbreiding van de vriendenkring, soms ook ter ondersteuning bij psychische problemen. Sylvie geeft aan dat er verschil zit in de problematiek tussen de jongeren. Zo hebben transgender jongeren andere vragen dan LHB jongeren. Zij voelen zich vaker alleen, eenzaam, onbegrepen en vooral anders dan anderen. Ze zoeken naar informatie, naar ervaringen. Sylvie denkt dat wanneer docenten en jongerenwerkers meer aandacht hebben voor de seksuele oriëntatie en het persoonlijke proces dat daarbij hoort deze jongeren zich nog beter gehoord voelen. Sommige scholen besteden hier eens in de zoveel tijd speciaal aandacht aan. Denk aan Paarse Vrijdag. Dat zijn belangrijke momenten. Als je hetero bent heb je dat niet door omdat je het proces niet kent maar voor LHBTI+ jongeren is het een dag om zich even geen minderheid te voelen. Even in de spotlight, even voelen dat het oké is, (h)erkenning. Vaak is een volwassen vertrouwenspersoon een belangrijk sleutelfiguur in deze persoonlijke processen, in de identiteitsontwikkeling. Jongeren in het algemeen hebben voorbeelden nodig, dat geldt ook voor LHBTI+ jongeren. Ze willen zich spiegelen, leren van een ander. Daar kan een docent of een jongerenwerker een belangrijke rol in spelen.

Bijlage 5 Regenboogsymposium

Op 14 oktober 2021 vond het Regenboogsymposium plaats in Groningen. Dit symposium wordt georganiseerd door COC Groningen en Drenthe, Discriminatie Meldpunt Groningen en Vereniging van Groninger Gemeenten.

Tijdens het symposium gingen bestuurders en ambtenaren van gemeenten en provincie, vertegenwoordigers van het COC Groningen & Drenthe en van het Discriminatie Meldpunt Groningen, vertegenwoordigers van andere maatschappelijke organisaties en mensen uit de (LHBTI) doelgroep(en) in gesprek over actuele thema's en vraagstukken en deelden zij hun kennis op het gebied van LHBTI-emanipatie (VGG, 2021).

Wij hebben tijdens het symposium over dit onderzoek gesproken met bestuursleden van COC Groningen en Drenthe. We hebben onder meer gevraagd of zij ook ervaren dat in het sociaal domein kennis ontbreekt over LHBTI+. Het COC gaf aan dat het bij hen bekend is dat kennis ontbreekt onder sociaal werkers met betrekking tot het signaleren en begeleiden van LHBTI+ jongeren. Dit heeft onder andere te maken dat organisaties uit het sociaal domein weinig kennis hebben van organisaties als COC. Om meer zichtbaarheid te krijgen en kennis te delen organiseert COC workshops en symposia.

Bijlage 7 Eerste evaluatiemoment met opdrachtgever

Agenda:

- **Bevindingen interviews**
- **Methode om na te denken, eventueel de brainstormsessie.**
- **Ontwerpeissen.**
- **Afspraak maken volgende evaluatiemoment.**

Vandaag gesproken met de coördinator van Compaen Ineke van Loo. Tijdens het interview was ook het onderwerp genderneutrale toiletten ter sprake gekomen. Ineke heeft dit ingebracht in de teamvergadering maar ook binnen het overleg organisatie breed. De collega's waren nieuwsgierig en hadden hier nog niet eerder over nagedacht. Binnen de organisatie zal er verder gekeken worden of men hier iets mee zou kunnen doen.

We vertellen Ineke over de verschillende onderzoek loops en de ontwerpeissen die daaruit gekomen zijn. Als eerste vertel we over de interviews die we hebben afgenomen bij alle jongerenwerkers binnen Compaen, daarna over het regenboogsymposium waar we geweest zijn en het regenboogsymposium wat destijds door Corona is afgelast en de medewerkers van het COC.

Hierna gaan we samen brainstormen over eventuele mogelijkheden voor een product. Dit doen we interactief en we schrijven de ideeën op. Het valt Ineke op dat er op dit moment steeds meer transgenderpersonen in beeld komen, Ineke heeft het vermoeden dat er nog veel meer LHBTI-jongeren onder de radar zijn. Hoe kun je deze mensen herkennen of in ieder geval laten weten dat de jongerenwerkers open staan voor hen, of hoe spreek je iemand aan? Kan je iemand aanspreken zonder te confronterend te zijn of iemand af te schrikken. We vertellen Ineke dat je ook met instrumenten laagdrempelig het gesprek aan kan gaan en laat twee instrumenten zien, het Genderbrood en de Astronaut. Ineke vindt beide instrumenten bruikbaar. We spreken af dat we dit idee verder ga uitwerken en maken een afspraak om deze te gaan evalueren.

Bijlage 8 Tweede evaluatiemoment met de opdrachtgever

Agenda:

-Bespreken van het product: Roze Poster

Bij de eerste evaluatie hebben we de ontwerpeissen besproken met Ineke. Hieruit kwamen een aantal punten naar voren die wij hebben gebruikt voor het ontwikkelen van een product. Na de eerste evaluatie zijn wij aan de slag gegaan om een passend product te ontwikkelen. Voor de tweede evaluatie hebben we het uiteindelijke product, de LHBTI+ Poster, besproken met Ineke. Het product bestaat uit een handleiding en het product zelf. Tijdens de evaluatie hebben wij eerst aan Ineke uitgelegd wat we hebben ontwikkeld voor de jongerenwerkers. We hebben haar de LHBTI+ Poster voorgelegd en uitgelegd dat er cijfers op staan afgebeeld, organisaties met betrekking tot LHBTI+ zorg, het genderkoek instrument en uitleg over de parapluterm LHBTI+.

Na het bekijken van de poster hebben we de handleiding besproken. We hebben haar uitgelegd dat de handleiding dient voor het gebruik van de poster. Zo staan er in de handleiding bijvoorbeeld de inzetbaarheid van de poster en de websites van de organisaties die LHBTI+ zorg verlenen.

Nadat we het product en de handleiding hebben besproken, heeft Ineke feedback gegeven. Ineke vertelde dat zij het een erg bruikbare poster vond voor zowel Compaen als collega's van andere organisaties. Zij had echter wel een aantal opmerkingen over de poster. Ineke vond, gekeken naar de ontwerpeissen, dat de genderkoek die staat afgebeeld weg kon worden gelaten. Zij gaf aan dat een poster op een oogopslag duidelijk moet zijn en dat de genderkoek uitleg nodig heeft.

Ook gaf Ineke aan dat de poster duidelijker wordt als de websites van de organisaties erbij staan vermeld. Zij zei dat de poster blijft hangen, maar een handleiding kwijt kan raken. Door de websites op de poster te vermelden weten de jongerenwerkers gelijk waar ze moeten zoeken. Dit maakt de poster ook weer duidelijker.

Aan het einde van de evaluatie hebben we afgesproken om de poster aan te passen en opnieuw af te drukken zodat Ineke het kan ophangen op kantoor.

Ineke gaf ook aan dat zij binnenkort een vergadering heeft met haar collega's. Ze vond het een goed idee om de poster ook te versturen en te delen tijdens de vergadering.